

Levend Carillon

Groep: 5 en 6

laat maar horen

Een carillon of beiaard is een heel groot muziekinstrument. Het is het aller zwaarste instrument dat er is. Sommige carillons wegen wel 100 ton! Je vindt een carillon in sommige kerken. Helemaal bovenin de toren hangen de klokken die de beiaardier bespeelt. Wij maken vandaag ons eigen carillon, maar dan van flessen.

Deze les kan afzonderlijk worden gegeven, maar is ontworpen als les van een serie waarin creatief schrijven, muziek en beeldend onderwijs zijn samengebracht.

Onderwerp: carillon

Muzikale elementen:
Klankmanipulatie, tempo, dynamiek

Medium: Flessen, stem

Domeinen: Spelen en zingen

Vakgebied: Natuur en techniek, levensbeschouwing, beeldend onderwijs, Nederlands

Woordenschat: het carillon, de beiaard, het klavier

De uitdaging:

Kun jij van lege en gevulde flessen een eigen carillon maken? Kun je de flessenrap uitvoeren en spelen op je eigen flessencarillon?

Je hebt nodig

- o Zo veel mogelijk grote en kleine flessen, minimaal één per leerling (glaswerk)
- o Stokjes, lepeltjes en kloppers van verschillend materiaal
- o Het filmpje: Flessenrap

LEERDOELEN – Laat maar horen dat...

Betekenis

...je een muziekstuk kunt maken op flessen dat past bij de rap.

Muzikale elementen

...je de flessenrap in het juiste tempo kunt uitvoeren.
...je hard, zacht, langzaam en snel kunt spelen op jouw fles.
...je goed kunt reageren op het beeld en weet wanneer je moet stoppen met rappen/spelen.
...je weet wat een carillon is en wat de functie van een carillon is.

Medium

...je geluid kunt maken met je stem.
...je geluid kunt maken met flessen.

Beluisteren

...je de verschillen kunt benoemen tussen de klank van het "echte" carillon en het flessencarillon.
...je de verschillen kunt benoemen tussen de klank van een grote en kleine fles, een fles gevuld met water en zonder water.
...je weet dat je de klank van de flessen kunt aanpassen door ze met zacht of juist hard materiaal te bespelen.

Speelwijze

...je weet hoe je de fles vast moet houden om de mooiste klank te krijgen.
...je weet wat een goede zanghouding is.

Onderzoek

... je zoekt naar verschillende geluiden op flessen.
... je varieert in klanken door water toe te voegen of de flessen met harde of zachte materialen te bespelen.
... je al spelend zoekt naar muziek die past bij de rap.

LES - PROCESFASEN een korte handleiding

Organisatie

- o Bereid de kinderen in de dagen voor de les voor. Het is de bedoeling dat ze allemaal een lege glazen fles meenemen op de dag dat deze les gegeven worden.
- o Voorbeelden van flessen: bierflesjes, wijnflessen, olijfolieflessen, kleine likeurflesjes etc.

Introductie

- o Heb het met de leerlingen over het carillon. Wie weet wat het is? Wie heeft er weleens een van dichtbij gezien? Wat vind je van de klank? Waarom zou een beiaardier het leuk vinden om op een carillon te spelen?

Informatie

- o Bekijk met de leerlingen het filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=3VSUuTABb3U>. Hier is te zien hoe een beiaardier een Toccata van Bach speelt. Stel daarna de volgende vragen:
 - o Voor wie speelt de beiaardier? (Voor de mensen in de stad)
 - o Hoe bespeelt hij het instrument (Door op de hamers te slaan)
 - o Waar zit de beiaardier (In de toren van de kerk)
 - o Hoe maakt het instrument geluid (Doordat de klokken in de toren trillen doordat er tegenaan geslagen wordt)
- o In de muziek zit veel contrast in tempo. Laat de kinderen mee-dirigeren en zo in hun beweging duidelijk maken wanneer de muziek snel of juist langzaam gaat.
- o Hoe maakt de beiaardier de laagste klanken? (Met zijn voeten bespeelt hij de pedalen)
- o Hoe maakt de beiaardier de hoogste klanken? (Door de hoogste hamers aan de rechterkant van het klavier te bespelen)
- o Bekijk het filmpje Flessenrap: <https://www.youtube.com/watch?v=6SWm8yQgKZ8>
- o De opdracht is om op de stukken zonder tekst (waar de klok tikt) flessenmuziek te maken.

Instructie

- o Oefen eerst de rap met de leerlingen. Bespreek kort de tekst.

- o Zodra de kinderen de rap mee kunnen doen is het tijd om met de opdracht aan de slag te gaan.
- o Iedereen heeft een fles voor zich.
- o Iedereen heeft materiaal om tegen de fles aan te tikken (lepels, kloppers, pennen).
- o Laat ze kort (3 minuten) experimenteren welke geluiden ze allemaal met hun fles kunnen maken. Hard, zacht, klinkt het lang of kort door? Verschilt het nog op welke plek geslagen wordt?
- o Laat de flessen vullen met water en wederom ontdekken wat er met de klank gebeurt (3 minuten uitproberen). Het handigste is om per tafelgroep een gietertje en een trechter neer te zetten. Indien dat niet mogelijk is, geef de kinderen dan per groep de mogelijkheid om de flessen te vullen.
- o Laat ze daarna op zoek gaan naar het 'mooiste geluid' dat ze kunnen produceren op hun fles.

Uitvoering/ Begeleiding

- o Laat de kinderen drie instrumentengroepen maken van flessen die bij elkaar passen (kleine/grote flessen bij elkaar). Als ze dit moeilijk vinden, help dan zodat de klas in drie groepen verdeeld is.
- o Wijs in elk groepje één dirigent aan (zie stappenplan muziek maken). De dirigent laat zien wanneer de kinderen mogen spelen en wanneer niet.
- o Als het goed gaat kan de dirigent ook ritmes voordoen die de groep vervolgens naspeelt.
- o In het filmpje van de Flessenrap krijgt elke groep de gelegenheid om een kort muziekstuk (ongeveer 20 seconden) te spelen. Laat de drie groepen dit kort voorbereiden en geef ze een aantal keuzes:
- o Spelen jullie allemaal tegelijk? Of na elkaar?
- o Herhalen jullie een bepaald ritme? Of spelen jullie verschillende ritmes door elkaar?
- o Spelen jullie hard of zacht? Of bouwen jullie dat juist op/af?
- o Benadruk dat er tijdens het spelen niet gepraat wordt.
- o Oefen dit met het filmpje van de Flessenrap.
- o Tijdens het rappen staan de kinderen rechtop. Na elke rap zullen de groepjes om de beurt een kort muziekstuk laten horen. Spreek van tevoren de volgorde af.

Nabeschuwing

- o Bespreek elkaars muziekstukken, wat was goed en wat kan beter?
- o Hoe klonken de flessen bij elkaar?
- o Wat waren de verschillen tussen de drie groepen?
- o Werd er tijdens het spelen gepraat? Of was het stil?
- o Paste de flessenmuziek bij de rap? Waarom wel/niet?
- o Zat er een duidelijke opbouw in het muziekstuk?
- o Had elke fles zijn eigen functie/ritme.